

EGY NYÁR TÖRTÉNETE

PINTÉR LAJOS: *Mélyvíz*.
Forum, Újvidék, 1974.

Pintér Lajost irodalmi köreinkben inkább humoristaként emlegetik; erről tanúskodik nemrég megjelent kötete is (*Van benne valami*). Termékenységre utal, hogy röviddel utána ifjúsági regénye is napvilágot látott.

A *Mélyvíz* egy nyár története, amelyet a főhős, Tajti Andris „mesél el” mintegy az író tollába diktálva. A színhely egy bánáti kis falu, az időpont: röviddel a felszabadulás után. A műben megjeljük az ifjúsági regény „kellékeit”: a kalandokat, élményeket és az ismeretek felfedezését. Az ifjú olvasó nehezen szakítja meg a regény olvasását, hiszen az igen olvasmányos, cselekményben rendkívül gazdag, de ugyanakkor tömör. Pintérnek sikerült az összpontosítás: minden egy szereplő körül forog, az ő élményei képezik a regény gerincét. A mű ettől függetlenül sok szereplőt vonultat fel, jellemzésük nem minden esetben mozog egy szinten: egyesekről világos és kialakult képet nyer az olvasó (mint pl. Ernő bácsiról), míg mások csak átfutnak a színen és nem figyelünk fel rájuk. Az említett érények mellett a regénynek még egy nagy pozitívuma van: mondanivalója kizárólag tartalmából fakad. Tudniillik az ifjúsági regényeket írók esetében gyakori hiba, hogy a tanulságot kívülről erőszakolják rá a műre. Tagadhatatlan: e regényben szintén fennáll a példamutatási és tanító szándék, azonban az észrevétlen és a tanulságot maga az olvasó szűri le.

De a műben hiányosságok is felfedezhetők. A szerző néha nem számol az ifjú olvasók ismereteinek véges jellegével. Szerintem például a vallási közösségről, melynek nézetei kucs-

fontosságúak a regény keretein belül, aránylag keveset közöl, úgyhogy az ember kissé tanácstalan: nem tudja, mit kezdjen e szereplőkkel, talán még létezésükben is kételkedik. Ezenkívül a szöveg helyenként meszeszerű. Így például a szellemjárték meglehetősen valószínűtlenül hat az adott viszonyok között. Nem eléggé meggyőző a magnetofon bevonása sem a cselekménybe, kivált Tajti Andris képessége, hogy előzetes ismeretek híján trükkfelvételt készít sen vele. Míg a tanító szándék Andris sorsát ábrázolva remekül el van rejtve, addig pl. Gáspár Sándor volt szabálysértési bíró nem motivált „megtérésének” didaktikus jellege nem hat meggyőzően.

A történet központjában Tajti Andris tudatfejlődésének ábrázolása áll. A mű elején egy zárt vallási közösség tagja, az események sodrása azonban magával ragadja, borzongva ismeri fel a felnőttek valódi arcát, tapasztalja a társadalmi játékszabályok igazságos-igazságtalan mivoltát. Tanul élményeiből, egyre jobban megszabadul a dogmatikus vallási nézetektől. Számára ez a nyár valójában kritikus és döntő volt: leszámolt az öröklött életérzéssel, bár az újjal még koránt sincs tisztában.

Bár a mű nem a magamfajta harmincegynéhány éves olvasónak készült, mégis örömet okozott olvasása. Pintérnek sikerült tömör és olvasmányos ifjúsági fejlődésregényt írnia. Feltételezem, hogy a fiatalok élvezettel olvassák majd, hiszen közülük mindegyik került már vagy kerülni fog veszedelmes mélyvízbe, mint Andris, amikor valójában ismerkedni kezdenek a nagyvilággal, és kisviláguk bontakozni kezd.

VARGA ISTVÁN